

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli

Turun arviointitapaaminen

Muistio 26.1.2018

Sanna Koskinen / Suomen UNICEF, <http://www.unicef.fi/lapsiystavallinen-kunta>

ARVIINTITAPAAMISEN TARKOITUS JA OSALLISTUJAT

Arviointitapaaminen on osa Lapsiystävällinen kunta -mallia. Tapaamisessa arvioidaan, onko kehittämistyö kunnassa ollut mallin kriteerien mukaista, ja voidaanko kunnalle siten myöntää UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. UNICEFin edustajat kommentoivat kunnan kehittämistyötä mallin tavoitteiden näkökulmasta.

Tapaamiseen osallistui Turun Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän jäseniä (LIITE 1) sekä UNICEFiltä asiantuntija Sanna Koskinen.

ARVIINTIA JA HUOMIOITA TURUN LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA -MALLIN KEHITTÄMISTYÖSTÄ

Koordinaatioryhmä ja poikkihallinnollisuus

Turun Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmänä toimii Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä ja ohjausryhmänä Hyvinvoinnin ohjausryhmä. Koordinaatioryhmässä on laaja-alaisesti edustajia kaupungin eri toimialoilta sekä edustajat poliisista, lastensuojelujärjestöstä ja TE-palveluista. Poikkihallinnollisella ryhmällä on mandaatti edistää kehittämistyötä koko kaupungin tasolla. Toiminnasta välittyy hyvä tahtotila edistää kunnan lapsiystävällisyyttä.

- ✓ UNICEF kannustaa Turkuja jatkamaan systemaattista ja koordinoitua yhteistyötä lapsenoikeusperustaisen toimintakulttuurin edistämiseksi.
- ✓ UNICEF kannustaa pohtimaan, onko koordinaatioryhmässä kattava edustus kaupungin eri toimialoilta ja muilta keskeisiltä yhteistyötahoilta, jotta lapsiystävällisen toimintakulttuurin edistäminen olisi yhä enemmän koko kunnan yhteinen tavoite ja tehtävä. Lisäksi UNICEF kannustaa nimeämään koordinaatioryhmään lasten ja/tai nuorten edustajan/-ia.
- ✓ UNICEF kannustaa hyödyntämään koordinaatioryhmän asiantuntemusta ja mandaattia laajasti niin jatkokehittämistoiminnan suunnittelussa kuin toimeenpanossakin.

Mallin alkukartoitus ja toimintasuunnitelma

Turussa valittiin alkukartoituksen perusteella Lapsiystävällinen kunta -työn kehittämiskohteiksi lapsen oikeuksien tunnettuuden lisääminen, lasten osallisuuden edistäminen sekä lapsivaikutusten ennakoarviointi. Toimintasuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet kohdistuvat eri-ikäisiin lapsiin ja nuoriin.

Kehittämistyö on viety osaksi kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa sekä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Työ linkittyy myös Varsinais-Suomen LAPE:n Lupa auttaa -hankkeen kanssa. Lisäksi Turun kaupunkistrategiassa tuodaan vahvasti esille lasten ja nuorten osallisuus.

- ✓ UNICEF kannustaa Turkuja jatkamaan laaja-alaista ja koko kaupungin sitouttavaa kehittämistyön suunnittelu-, toimeenpano- ja arviointityötä. On tärkeää, että jatkossakin kehittämistyön tavoitteet linjataan yhteisesti koko kaupunkia koskien.

- ✓ UNICEF kannustaa Turkuja pohtimaan, millä tavoin kehittämistyön tavoitteita määritetään konkreettisesti kehittämistoimenpiteiksi eri toimialoille sekä miten tavoitteiden toteutumista voitaisiin jatkossa dokumentoida, seurata ja työn vaikutuksia arvioida yhä systemaattisemmin.

Huomioita kehittämiskohteittain:

Lapsen oikeuksista ja Lapsiystävällinen kunta -mallista kouluttaminen ja tiedottaminen

- Lapsiystävällinen kunta -mallista ja lapsen oikeuksista on järjestetty koulutuksia mm. kaupungin eri toimialoille sekä seurakuntien edustajille.
 - Kaupungin hyvinvoinnin ohjausryhmä on ehdottanut (2017 lopussa), että Lapsiystävällinen kunta -mallin ja lapsen oikeuksien koulutusta tullaan lisäämään ja jatkamaan. Lisäksi ohjausryhmä on ehdottanut, että lapsen oikeuksien koulutus otettaisiin pysyväksi osaksi kaupungin henkilöstökoulutusta.
 - Lapsiystävällinen kunta -työn Turun koordinaattori on käynyt perusopetuksen kouluilla kertomassa lapsen oikeuksista ja osallisuudesta, ja tätä kautta tukenut myös opettajien osallisuustyötä kouluilla.
 - Lisäksi lapsen oikeuksista on kaupungissa viestitty mm. kaupungin verkkosivujen blogissa ja uutisissa sekä erilaisissa tilaisuuksissa.
 - Lapsen oikeuksien päivänä 20.11.17 kaupunki järjesti onnistuneen #DigItTurku - tapahtuman turkulaisille 7-luokkalaisille laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tapahtuman tavoitteena oli lisätä nuorten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta oman hyvinvointinsa edistämiseksi. Tapahtumaan osallistui noin 600 nuorta.
- ✓ UNICEF kannustaa Turkuja toteuttamaan edelleen kaupungin eri toimialat tavoittavaa lapsen oikeuksien koulutus- ja perehdytystyötä sekä suuntamaan koulutusta ja viestintää edelleen myös päättäjille. Mitä laajemmin ja syvällisemmin lapsen oikeudet tunnetaan, sitä paremmin lapsen oikeudet toteutuvat jokapäiväisessä arjessa.
 - ✓ UNICEF kannustaa Turkuja tiedottamaan aktiivisesti myös kuntalaisia (ml. lapsia ja nuoria) lapsen oikeuksista ja Lapsiystävällinen kunta -mallista. Koulutusta ja tietoa on tärkeä levittää laajasti eri tasoilla ja eri kanavien kautta.
 - ✓ UNICEF kannustaa kuntaa hyödyntämään Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta ja -brändiä osana kaupungin viestintää niin kuntalaisille, eri toimijoille kuin päättäjillekin.

Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen

- Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa lasten ja nuorten osallisuutta on edistetty vasujen ja opetussuunnitelmien kautta.
- Nuorisotoimessa nuoret pääsevät vaikuttamaan aktiivisesti toiminnan sisällölliseen kehittämiseen. Viimeisen vuoden aikana on panostettu erityisesti palautteen kysymiseen nuorilta.
- Kaupunkiympäristötoimialalla lapset ja nuoret ovat olleet aktiivisesti osallisia julkisten tilojen suunnitteluun ja kehittämiseen eri tavoin, mistä esimerkkinä mm. POP UP -minipuuhat sekä Veteraanipuiston ja Varissuon keskuspuiston kehittäminen.
- Kaupunkiympäristötoimialalla on kehitetty Hyvä arkiympäristö -oppimisalusta yläkoululaisille, lukiolaisille sekä heidän vanhemmilleen. Oppimisalusta haastaa nuoret ja heidän vanhempansa miettimään, miten he itse voisivat vaikuttaa lähiympäristönsä viihtyisyyteen.
- Lisäksi on kehitetty Infra - Pelasta Turku -mobiilisovellus, jossa pelaamalla estetään Turkuja rapistumasta. Pelissä hiekoitetaan reittejä, aurataan lunta, kerätään roskaa ja istutetaan kukkia. Peli on ladattavissa maksutta kaikista sovelluskaupoista.
- Turun museot toimivat laaja-alaisen oppimisen oppimisympäristöinä kaupungin kuntakohtaisessa OPS:issa (Elämyspolku) sekä varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmassa. Näiden kautta museoissa toteutetaan (velvoittavia) ohjattuja

käyntejä tuhansille lapsille vuodessa. Näistä saatu hyviä kokemuksia esim. niiden lasten kohdalla, jotka eivät muutoin museoissa ole päässeet vierailemaan.

Yhdenvertaisuuden edistäminen ja moninaisuuden huomioiminen

- Turun perusopetuksen kouluilla on vuoden 2017 alusta lähtien ollut suunnitelma, joka sisältää arvion yhdenvertaisuuden toteutumisesta koulun toiminnassa sekä toimenpiteet sen edistämiseksi. Suunnitelma laaditaan yhdessä oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa, ja sen teemoja käsitellään eri oppiaineiden tunneilla.
- Kaikki 13–19-vuotiaat Turun seudun nuoret voivat osallistua liikuntavuorolle ilmaiseksi MIHI.fi -palvelun kautta. Palvelu tuotetaan yhteistyössä järjestöjen kanssa.
- Turun vaikuttajaryhmät (Lasten parlamentti, nuorisovaltuusto, monikulttuurisuusneuvosto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto) valitsivat vuoden 2018 kaikkien ryhmien yhteiseksi teemaksi yhdenvertaisuuden edistämisen. Yhteistyötä tehdään mm. Setan ja Rainbow Rights -hankkeen kanssa. Aiempi yhteinen teema oli lasten osallisuuden lisääminen.
- Turun lastensuojelussa on päätetty ottaa käyttöön lastensuojelun systeeminen toimintamalli, jota on tuotu Suomeen osana LAPE-ohjelmaa.
- Turun kaupungin omiin lastenkoteihin on lasten ja nuorten aloitteesta perustettu (2017) säännöllisesti kokoontuvat asiakasraadit. Raatien aiheet nousevat lasten omista tarpeista. Loppuvuonna 2017 raadeilta kysyttiin näkemyksiä mm. lapsen oikeuksista ja lasten/nuorten osallisuudesta.
- Huostaanotettujen (6–10-vuotiaiden) vuotiaiden lasten kanssa on otettu käyttöön Pesäpuu ry:n lanseeraama Salapoliisi Mäyrä -työskentelytapa, jonka avulla lapsilla on mahdollisuus käsitellä sijoitukseen liittyviä asioita ja tunteita yhdessä aikuisen kanssa.
- Auta lasta ry on kehittänyt Veturointi-toiminnan (<http://www.autalasta.fi/veturointi/>), yhteistyönä STEA:n rahoittaman Kaikille eväät elämään -hankkeen kanssa. Veturointi-toiminnassa lastensuojelun kokemusasiantuntijat (Veturit) toimivat lastensuojelunuorten tukena ja tsemppareina. Turussa mallia toteuttaa Auta lasta ry yhdessä alueellisten yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Kaupungin hyvinvointitoimialla on edistetty kokemusasiantuntijoiden hyödyntämistä osana palvelujen kehittämistä; sairaanhoitopiirissä on jo koulutuksia järjestetty.
- Kaupungin väestöstä 10 % on maahanmuuttajataustaisia. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentelyyn panostetaan (konsernihallinto), ja mm. eri uskonnollisten yhteisöjen kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti nuorten asioihin liittyen.
- Poliisin Ankkuri-toiminta, jossa poliisi sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset työskentelevät alle 18-vuotiaiden rikoksen tekijöiden ja uhrien kanssa, toimii Turussa hyvin ja tapauksia käsitellään vuositasolla yli 200.
- Turun alueen lastensuojelujärjestöt toimivat aktiivisessa ja monipuolisessa yhteistyössä kaupungin kanssa. Uutena elementtinä on kumppanuussopimukset, jotka mahdollistavat pitkäjänteisemmän yhteiskehittämisen.

Lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

- Lasten parlamentti on toiminut Turussa vuodesta 2012, ja se järjestää säännöllisesti suurykokouksia, joissa on paikalla noin 80 edustajaa turkulaisista alakouluista.
- Lasten parlamentin ideasta jokaisen Turun kouluun on toteutettu idealaatikko, johon kaikki lapset voivat jättää omia ideoitaan parlamentille vietäväksi. Laatikon taustalla oli lasten oma näkemys siitä, että näin myös ns. ”hiljaisempien lasten ääni” saataisiin kuuluviin.
- Turun nuorisovaltuusto (nuva) on toiminut vuodesta 2014 lähtien. Nuva mm. päättää kaksi kertaa vuodessa hankerahan myöntämisestä nuorten ideoimille ja toteuttamille hankkeille. Nuvalaisilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus muutamassa kaupungin lautakunnassa.
- Syksyllä 2015 nuvalle nimettiin kummivaltuutettuja Turun kaupunginvaltuustosta. Kummivaltuutetun myötä vuorovaikutus valtuuston ja nuvan välillä on ollut säännöllisempää.

- Muita vaikuttamiskanavia lapsille ja nuorille on mm. oppilaskunnat, Nuorten ideat.fi -palvelu ja asiakasraadit.
- ✓ UNICEF kiittää Turkua lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta edistävien toimien sekä osallisuuden aktiivisesta edistämisestä.
- ✓ UNICEF kannustaa kuntaa jatkamaan edelleen työtä osallisuuden ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi niin arjen toiminnoissa kuin päätöksenteon eri vaiheissa.
- ✓ UNICEF kannustaa Turkua pohtimaan, miten osallisuutta voitaisiin saada yhä enemmän osaksi kunnan pysyviä rakenteita (kertaluontoinen/jatkuva osallisuus, edustuksellinen/ei-edustuksellinen osallisuus, yksilön/lapsiryhmän osallisuus, osallisuus prosessien eri vaiheissa).
- ✓ UNICEF kannustaa kiinnittämään huomiota yli 16-vuotiaiden osallisuuteen sekä siihen, millaisia kehittämistoimenpiteitä heille kohdennetaan.
- ✓ UNICEF kannustaa pohtimaan, miten Turussa varmistetaan, että jokainen lapsi ja nuori kokee itsensä osalliseksi, tulee kuulluksi ja kohdatuksi arvostetusti sekä pohtimaan, miten tätä voidaan seurata.
- ✓ UNICEF kannustaa Turkua tunnistamaan haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset/lapsiryhmät (keitä nämä lapsiryhmät ovat, mitä jo tehdään/on tehty) sekä tekemään konkreettisia ja lasten ja nuorten palveluja läpileikkaavia toimenpiteitä kaikkien lasten osallisuuden edistämiseksi.

Lapsivaikutusten arviointi

- Lapsivaikutusten arviointia ei ole vielä kaupungissa toteutettu. Tavoitteena on, että pilotointia edistettäisiin ja se käynnistettäisiin lähitulevaisuudessa.
- Lapsivaikutusten arviointi -koulutus on toteutunut (2017) kaupungin ja järjestöjen toimijoille; kouluttajana Esa Iivonen, MLL.
- Lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto tekivät aloitteen kaupunginjohtajalle ja kaupunkiympäristötoimialalle, että toimiala pilotoisi lapsivaikutusten ennakoarviointia. Lapsista ja nuorista koottu delegaatio kutsutaan johtoryhmään esittelemään asiaa (keväällä) 2018.
- ✓ UNICEF kannustaa kehittämään kunnan lapsivaikutusten arviointia. Arviointi mahdollistaa, että lapsen etu otetaan huomioon lapsia koskeissa päätöksissä lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämällä tavalla.
- ✓ Lisäksi UNICEF kannustaa Turkua pohtimaan, miten lapsiystävälliset prosessit (kuten lava) tehdään näkyväksi myös kuntalaisille.

TUNNUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN JA SEURAAVAT ASKELEET

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö Turussa vastaa mallin tavoitteita. Valitut kehittämiskohteet ja toimenpiteet edistävät lapsen oikeuksien toteutumista. Kehittämistyö on pitkäjänteistä, poikkihallinnollista ja rakenteellisiin muutoksiin tähtäävää. Lasten ja nuorten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta on edistetty eri tavoin. Kehittämistyöstä välittyy refleктоiva ote; työssä nähdään niin onnistumisia kuin niitä teemoja ja toimintakäytäntöjä, joissa on edelleen kehitettävää.

Suomen UNICEF myöntää Turun kaupungille Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. **Tunnustus julkaistaan 19.4.2018 klo 9 (ei julkinen tätä ennen).** Tunnustus antaa Turun kaupungille oikeuden käyttää UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -logoa. Tunnustus on voimassa kaksi vuotta ja sen uusiminen edellyttää Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisen kehittämistyön jatkamista.

26.1.2018

Arviointitapaamisen osallistujat

Koordinaatioryhmä/Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä-ryhmä

Läsnä:

Sirpa Kuronen, palvelualuejohtaja / hyvinvointitoimiala, työryhmän pj.

Maarit Luukkaa, kehittämispäällikkö / konsernihallinto, työryhmän siht. (vain tässä kokouksessa)

Anri Niskala, osallisuuden erityisasiantuntija, UNICEF-koordinaattori, konsernihallinto

Minna Saarinen, nuorisopalvelupäällikkö / vapaa-aikatoimiala

Sari Kinnunen, kehittämispäällikkö, konsernihallinto,

Samuli Saarinen, suunnittelija / ympäristötoimiala

Hannele Kallio, ylilääkäri / hyvinvointitoimiala

Satu Pajarre, intendentti, museopalvelut

Johanna Syrjänen, toiminnanjohtaja / Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry

Kimmo Kulmala, komisario / Lounais-Suomen poliisilaitos

Poissa:

Taina Laaksonen, toiminnanjohtaja / vapaa-aikatoimiala

Anna-Kaisa Kaukola, vastaava rakennuttaja / kiinteistötoimiala

Ulla Soukainen, palvelupäällikkö / sivistystoimiala

Minna Virta, toimistopäällikkö / hyvinvointitoimiala

Leena Hiltunen, lastenkulttuurin suunnittelija, vapaa-aikatoimiala

Päivi Penkkala, kehityspäällikkö, hyvinvointitoimiala

Markus Kalmari, liikuntapalvelujohtaja, vapaa-aikatoimiala

Riitta Uitto, työllisyyspalvelujohtaja, työllisyyspalvelukeskus

Katja Vanhatalo, varhaiskasvatuksen johtaja, vt. kasvatusasiain keskuksen johtaja

Kasvatusasiankeskus